

თავისუფლება აღკვეთილი არასრულწლოვნები

*ამონაწერი მე-9 საერთო ანგარიშიდან,
გამოქვეყნდა 1999 წელს*

შესავალი შენიშვნები

20. ზოგიერთ თავის წინა მოხსენებაში წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტმა განსაზღვრა კრიტერიუმები, რომლითაც იგი ხელმძღვანელობს თავისი საქმიანობის დროს თავისუფლების აღკვეთის სხვადასხვა დაწესებულებებში, მათ შორის პოლიციის განყოფილებებში, საპატიმროებში, უკანონო იმიგრანტების დაკავები ცენტრებში და ფსიქიატრიულ დაწესებულებებში.

წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი იყენებს ზემოთ აღნიშნულ კრიტერიუმებს, იმ წილად, რამდენადაც ეს შესაძლებელია, იმ არასრულწლოვნების მიმართ (ე. ი. 18 წლის ასაკამდე პირების მიმართ), რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება. მიუხედავად ამისა, იმ მიზეზებისაგან დამოუკიდებლად, რომლის გამოც მათ აღეკვეთათ თავისუფლება, არასრულწლოვნები, თავისი ბუნებით, უფრო დაუცველები არიან, ვიდრე ზრდასრულები. შედეგად ამისა, საჭიროა განსაკუთრებული ყურადღება იმის უზრუნველსაყოფად, რომ სათანადოდ იქნას დაცული მათი ფიზიკური და ფსიქიკური სიჯანსაღე. იმისათვის, რომ ხაზი გაესვა იმ მნიშვნელობისათვის, რომელსაც იგი ანიჭებს არასრულწილვნების მიმართ, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, სასტიკი მოპყრობის თავიდან აცილებას, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტმა გადაწყვიტა თავისი საერთო ანგარიშის ეს თავი დაეთმო ამ სფეროში მისი საქმიანობის ზოგიერთი სპეციფიკური საკითხის აღწერისათვის.

შემდგომ პარაგრაფებში, მანამდე, სანამ ყურადღებას გაამახვილებს იმ პირობებზე, რომელიც აუცილებელია, რომ შეიქმნას სპეციალურად არასრულწლოვანთათვის განკუთვნილ თავისუფლების აღკვეთის ცენტრებში, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი შემოგვთავაზებს სასტიკი მოპყრობის თავიდან აცილების რიგ გარანტიებს, რომელიც მისი აზრით, უნდა გამოიყენებოდეს ყველა იმ არასრულწლოვანის მიმართ, რომელსაც აღკვეთილი აქვს თავისუფლება. ამ გზით წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი იმედოვნებს ეროვნულ სახელმწიფო უწყებებს მისცეს ნათელი მაგალითი იმისა თუ კომიტეტის თვასაზრისით, როგორ უნდა ეპყრობოდნენ ზემოთ აღნიშნულ პირებს. ისევე, როგორც წინა წლებში, ახლაც კომიტეტი მიესალმება ყველა იმ კომენტარსა და შენიშვნას, რომელიც წარდგენილი იქნება თავისი საერთო ანგარიშის ამ არსებითი ნაწილის მიმართ.

Note: This text has been updated in 2015.

See „Juveniles deprived of their liberty under criminal legislation”, 24th General Report of the CPT.

21. კომიტეტს სურს დასაწყისშივე აღნიშნოს, რომ ამ სფეროში მის მიერ შემუშავებული ნებბისმიერ სტანდარტი განხილულ უნდა იქნას, როგორც იმ პრინციპთა ერთობლიობის დამატება, რომელიც მოცემულია სხვა საერთაშორისო ინსტრუმენტებში, მათ შორის შეიძლება განვიხილოთ ბავშვის უფლებების შესახებ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 1989 წლის კონვენცია; 1985 წელს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მინიმალური სტანდარტული წესები არასრულწლოვნების მიმართ მართლმსაჯულების განხორციელები შესახებ (პეკინის წესები); 1990 წლის გაერთიანებული ერები ორგანიზაციის წესები იმ არასრულწლოვანთა დაცვისათვის, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება და არასრულწლოვანთა დამნაშავეობის თავიდან აცილებისათვის გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 1990 წლის სახელმძღვანელო პრინციპები (რიადის პრინციპები).

აგრეთვე, კომიტეტს სურდა გამოეხატა თავისი მხარდაჭერა ზემოაღნიშნულ დოკუმენტებში განმტკიცებული პრინციპის, სახელდობრ, არასრულწლოვანთა მიმართ თავისუფლების აღკვეთა გამოყენებულ უნდა იქნას მხოლოდ, როგორც უკიდურესი ზომა და დროის უმოკლესი პერიოდით (იხ. ბავშვის უფლებების შესახებ კონვენციის მუხლი 37 `ბ.` და ასევე პეკინის წესების მე-13 და მე-19 წესი).

გარანტიები არასრულწოვანთა წამების წინააღმდეგ

22. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის უფლებამოსილების გათვალისწინებით, იმ დაწესებულებების მონახულების დროს, რომელშიც არასრულწოვანები იმყოფებიან, მისი მთავარი პრიორიტეტი არის იმის დადგენა ექვემდებარებოდნენ, თუ არა ისინი განზრახ სასტიკ მოპყრობას. დღეისთვის კომიტეტის ხელში არსებული მონაცემები იმაზე მეტყველებენ, რომ მათ მიერ მონახულებული დაწესებულებების უმრავლესობაში შედარებით იშვიათად გვხვდება ამგვარი ფაქტები.

23. მიუხედავად ამისა, ისევე, როგორც სრულწლოვანთა შემთხვევაში, აქაც ჩანს, რომ არასრულწლოვნები წინასწარი განზრახვით სასტიკი მოპყრობის ყველაზე დიდ საშიშროებას განიცდიან პოლიციის განყოფილებებში, ვიდრე თავისუფლების აღკვეთის სხვა დაწესებულებებში. რეალურად, წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტის დელეგაციებმა არაერთ შემთხვევაში შეაგროვეს უტყუარი მტკიცებულებები იმისა, რომ არასრულწლოვანებიც გვხვდებიან იმ პირთა შორის, რომელთაც განიცადეს წამება ან სხვაგვარად სასტიკი მოპყრობა პოლიციის ორგანოების თანამშრომელთა მხრიდან.

ამ საკითხთან დაკავშირებით, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტს ხაზგასმული აქვს, რომ წამებისა და სასტიკი მოპყრობის მაქსიმალური რისკი არსებობს სწორედ თავისუფლების აღკვეთის საწყის პერიოდში. აქედან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია, რომ ყველა პირს, რომელსაც აღკვეთილი აქვს თავისუფლება (მათ შორის არასრულწლოვნებს) იმ მომენტიდანვე, როდესაც ისინი იძულებულნი იყვნენ დარჩენილიყვნენ პოლიციის განყოფილებაში, ჰქონდეთ შესაძლებლობა გამოიყენონ თავისი დაკავების ფაქტის შესახებ ნათესავებისთვის ან სხვა მესამე პირისათვის შეტყობინების უფლება, ადვოკატის ხელმისაწვდომობის უფლება და ექიმის ნახვის უფლება.

გარდა ზემოთ ნახსენები გარანტიებისა, ზოგიერთი სახელმწიფოს იურისდიქცია აღიარებს, რომ არასრულწლოვნათათვის დამახასიათებელი დაუცველობის ფაქტორი მოითხოვს, რომ გათვალისწინებულ იქნას სიფრთხილის სხვა დამატებითი ზომები. ეს მოიცავს პოლიციის თანამშრომლებზე ფორმალური მოვალეობის დაკისრებას თვითონ უზრუნველყონ სათანადო პირის გაფრთხილება არასრულწლოვანის დაკავების ფაქტის თაობაზე (იმისდა მიუხედავად, მოითხოვს თუ არა არასრულწლოვანი ამის გაკეთებას). აგრეთვე, შეიძლება იყოს შემთხვევები, როცა პოლიციის ორგანოს თანამშრომელი არ არის უფლებამოსილი აწარმოოს არასრულწლოვანის დაკითხვა თუ ამ პროცესს არ ესწრება ამგვარი სათანადო პირი და/ან არასრულწლოვანის ადვოკატი. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი მიესალმება ასეთ მიდგომას.

24. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის დელეგაციების მიერ მონახულებულ რიგ სხვა დაწესებულებებში ხშირად დელეგაციის წევრებს ეუბნებოდნენ, რომ არასრულწლოვანის ცუდად მოქცევის შემთხვევაში თანამშრომელთათვის არ არის უცხო შემთხვევები, როცა ასეთი არასრულწლოვანების მიმართ იყენებენ `პედაგოგიური სილის გაწვნას`. კომიტეტი თვლის, რომ სასტიკი მოპყრობის თავიდან ასაცილებლად, ფიზიკური დასჯის ყველა ფორმა ოფიციალურად უნდა აიკრძალოს და არ იქნას გამოყენებული პრაქტიკაში. თავისუფლება აღკვეთილებს, რომელნიც ცუდად იქცვიან, უნდა ეპყრობოდნენ მხოლოდ დისციპლინური პრიცედურებით გათვალისწინებული მეთოდებით.

25. კომიტეტის მუშაობის გამოცდილება ასევე აჩვენებს, რომ იმ შემთხვევებში, როცა ადგილი აქვს არასრულწლოვანების მიმართ სასტიკ მოპყრობას, ეს უმეტეს შემთხვევაში არის მოცემულ პირთა დაცვის სათანადო მექანიზმების უქონლობის შედეგი, ვიდრე ტკივილის მიყენების წინასწარგანზრახული სურველი. თითოეული სტრატეგიის ძირითად ელემენტად, რომელიც მიმართულია ძალის ბოროტად გამოყენების მსგავსი შემთხვევების აღმოსაფხვრელად, გვევლინება იმ პრინციპის დაცვა, რომლის თანახმადაც დაკავებული არასრულწლოვანები განთავსებულნი უნდა იყვნენ განცალკევებით სრულწლოვანი თავისუფლება აღკვეთილებისაგან.

აღნიშნული პრინციპის გაუთვალისწინებლობის მაგალითები, რომლებთან შეხვედრაც მოუხდა წამების საწინააღმდეგო კომიტეტს, შემდეგ გარემოებებს მოიცავდა: ზრდასრული მამაკაცები მოთავსებულნი იყვნენ კამერებში არასრულწლოვან მოზარდებთან (ბიჭებთან) ერთად, ხშირად იმ მიზნით, რომ მათ ამ კამერებში წესრიგი დაეცვათ; არასრულწლოვან გოგონებს ათავსებდნენ ზრდასრულ ქალებთან ერთად; არასრულწლოვანი ფსიქიკურად დაავადებულ პაციენტები განლაგებულნი იყვნენ ერთ შენობაში ქრონიკული დაავადებების მქონე სრულწლოვან პაციენტებთან

კომიტეტი აღიარებს, რომ შესაძლებელია არსებობდეს დასაშვები გარემოებები გამონაკლისის სახით (მაგალითად, ბავშვები და მათი მშობლები, რომლებიც დაკავებულნი არიან როგორც არალეგალური იმიგრანტები), რომელთა შემთხვევაშიც არასრულწლოვანთა კეთილდღეობის ინტერესთა გათვალისწინების მიზნით სრულიად სამართლიანი იქნებოდა არ მოგვეხდინა მათი იზოლირება განსაზღვრული კატეგორიის უფროსებისაგან. თუმცა არასრულწლოვანთა განთავსება იმ ზრდასრულ პირებთან ერთად, რომლებიც მათთან დაკავშირებულნი არ არიან ნათესავური კავშირით, აუცილებლად მიგვიყვანს მათი ექსპლუატაციისა და ძალადობის გამოყენების რისკთან.

26. სქესის მიხედვით შერეული პერსონალი კიდევ ერთი გარანტიაა თავისუფლების აღკვეთის ადგილებზე სასტიკი მოპყრობის წინააღმდეგ, განსაკუთრებით არასრულწლოვან პატიმრებთან დაკავშირებით. თანამშრომელთა რანგში, ორივე სქესის წარმომადგენელთა დასწრებამ შესაძლებელია მოახდინოს დადებითი გავლენა, რაც ხელს შეუწყობს სასურველი ფსიქოლოგიური ატმოსფეროს შექმნას და პენიტენციალურ დაწესებულებაში სრულფასოვნების შეგრძნების ჩამოყალიბებას.

სქესის მიხედვით შერეული პერსონალი აგრეთვე გვადლევს შესაძლებლობას უფრო ეფექტურად განვახორციელოთ ისეთი დელიკატური ამოცანები, როგორც არის მაგალითად პირადი სამედიცინო შემოწმების ჩატარება. ამასთან დაკავშირებით წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის სურვილი არის ხაზი გაუსვას, რომ მიუხედავად ასაკისა, პირებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, ჩხრეკვა უნდა ჩაუტარონ მხოლოდ მათივე სქესის წარმომადგენლებმა, და ნებისმიერი სახის ჩხრეკვა, რომელიც თავისუფლებააღკვეთილი პირისაგან ტანსაცმლის გხდას მოითხოვს, არ უნდა ხდებოდეს საწინააღმდეგო სქესის თანამშრომელთა თანდასწრებით; ეს პრინციპები ფორტიორი უნდა გამოიყენებოდეს არასრულწლოვანებთან მიმართებაში.

27. და ბოლოს, მთელ რიგ მონახულებულ დაწესებულებებში წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტმა აღმოაჩინა, რომ პერსონალი, რომელიც არასრულწლოვანებთან უშუალო კონტაქტში იმყოფება, სრულიად დაუფარავად ატარებს რეზინის ხელკეტებს. მსგავსმა პრაქტიკამ შეუძლებელია ხელი შეუწყოს პერსონალსა და პატიმრებს შორის პოზიტიური ურთიერთობის ჩამოყალიბებას. უმჯობესია, თუ აღნიშნული დაწესებულების პერსონალი საერთოდ ხელკეტების გარეშე ივლის. და თუ, მაინც და მაინც აუცილებელია ხელკეტების ტარება, წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტის რჩევა იქნება, რომ ხელკეტები მოშორებულ იქნეს მხედველობის არედან.

არასრულწლოვანთათვის განკუთვნილი თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებები

1.შესავალი

28. წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტის აზრით, ყველა არასრულწლოვანი პირი, რომელსაც აღკვეთილი აქვს თავისუფლება იმ მიზეზით, რომ ბრალი ედებათ ან გასამართლებული არიან სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენის გამო, უნდა იმყოფებოდნენ სპეციალურად მათი ასაკის პირთათვის განკუთვნილ თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, რომელიც გვთავაზობს მათი მოთხოვნების გათვალისწინებით შემუშავებული საქმიანობების პროგრამათა შემცველ რეჟიმსა და ახალგაზრდობასთან მუშაობისათვის მომზადებული თანამშრომლებით დაკომპლექტებულ პერსონალს.

უფრო მეტიც, არასრულწლოვანთა მოვლა თავისუფლების აღკვეთის პირობებში მოითხოვს განსაკუთრებულ ძალისხმევას ხანგრძლივი სოციალური შეუთავსებლობის შედეგად წარმოშობილი უარყოფითი გავლენის შემცირებისათვის. ეს მოითხოვს, მრავალმხრივ დისციპლინურ მიდგომას, რომელიც დაფუძნებულია რიგი

სპეციალისტების (მათ შორის მასწავლებლების, ინსტრუქტორების, ფსიქოლოგების) გამოცდილების გამოყენებაზე, რაც ხელს უწყობს საიმედო აღმზრდელობითი და სოციალურ-თერაპიული გარემოს ჩამოყალიბებას, რომელიც პასუხობს არასრულწლოვანთა ინდივიდუალურ მოთხოვნილებებს.

2. პატიმრობის მატერიალური პირობები

29. არასრულწლოვანთა პატიმრობისათვის განკუთვნილ კარგად მოწყობილი ცენტრს შეუძლია უზრუნველყოს თავისუფლებააღკვეთილი არასრულწლოვანებისათვის, იქ ყოფნის პერიოდში, ინდივიდუალური მოთხოვნილებების გათვალისწინებით, პატიმრობის ღირსეული პირობები. არასრულწლოვანთა ძილისა და მოსვენებისათვის განკუთვნილი ნაგებობები უნდა იყოს არა მხოლოდ სათანადო ზომის, კარგი განათებითა და ვენტილაციით, არამედ ეს ოთახები აგრეთვე მოწყობილი უნდა იყოს ავეჯითა და კარგად დეკორირებული, ისე, რომ იწვევდეს სასიამოვნო ხედვით შეგრძნებას. არასრულწლოვან პატიმრებს ნებას უნდა რთავდნენ შეინახონ გარკვეული რაოდენობის პირადი ნივთები, თუ, რა თქმა უნდა, ეს არ ეწინააღმდეგება უსაფრთხოების მოსაზრებებს

30. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი დაამატებდა, რომ ზოგიერთ დაწესებულებაში იგი აკვირდებოდა ქალებისა და მათ შორის არასრულწლოვანი გოგონების პირადი ჰიგიენის საკითხების არასათანადოდ შეფასების ტენდენციას. ამ კატეგორიის პატიმართათვის საპირფარეშოსა და სანიტარული მოწყობილობებისადმი თავისდროული ხელმისაწვდომობას, აგრეთვე ჰიგიენის საშუალებებით, ისეთით, როგორცაა მაგალითად ჰიგიენური პაკეტები, მათ უზრუნველყოფას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. ამ, არსებობისათვის აუცილებელი, ნივთებით მომარაგების საშუალების არარსებობა, შესაძლებელია თავისთავად უტოლდებოდეს ღირსების შემლახველ მოპყრობას.

3. რეჟიმით გათვალისწინებული საქმიანობა

31. თუმცა მიზანმიმართული საქმიანობის უქონლობა სავალალოა ნებისმიერი თავისუფლებააღკვეთილი პირისათვის, ეს განსაკუთრებით საზიანოა არასრულწლოვანებისათვის, რომლებიც განსაკუთრებულად საჭიროებენ ფიზიკურ და ინტელექტუალურ საქმიანობას. არასრულწლოვანებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, უნდა სთავაზობდნენ საგანმანათლებლო, სპორტული, სასწავლო, ფროფესიული, გასართობი და სხვა სახის საზოგადოებრივად სასარგებლო ღონისძიებების სრულ კურსს. ამ პროგრამაში მნიშვნელოვანი ადგილი უნდა ჰქონდეს ფიზიკურ მომზადებას.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რომ გოგონებსა და ახალგაზრდა ქალებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება თანაბრად მიუწვდებოდეთ ხელი მოცემულ ღონისძიებებზე, ისევე როგორც მათსავე მდგომარეობაში მყოფ ვაჟებს. წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტს ძალიან ხშირად უხდება შეხვედრა მდგომარეობასთან, როცა გოგონებსა და ახალგაზრდა ქალებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, სთავაზობენ ისეთი საქმიანობით დაკავებას, რომელიც, სტერეოტიპის თანახმად, განიხილებოდა, როგორც უფრო `შესაფერისი` მათთვის

(როგორცაა მაგალითად, კერვა და სხვა ხელსაქმე), მაშინ როცა ვაჟებს სთავაზობდნენ უფრო სპეციალიზირებულ საქმიანობას. ამასთან მიმართებით, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტს სურდა გამოეთქვა თავისი მხარდაჭერა პეკინის წესების 26.4 წესში ჩამოყალიბებული პრინციპისადმი იმის შესახებ, რომ ყველა ღონე და ძალისხმევა მიმართულ უნდა იქნას ისეთი პირობების შექმნისაკენ, რომელშიც ახალგაზრდა ქალებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება `უზრუნველყოფილი ჰქონდეთ ისეთივე მოვლა, დაცვა, დახმარება, მოპყრობა და პროფესიული მომზადება, როგორც ახალგაზრდა მამაკაც სამართალდამრღვევებს. უზრუნველყოფილ უნდა იქნას მათ მიმართ მოპყრობა დისკრიმინაციის გარეშე`.

32. წამებისა საწინააღმდეგო კომიტეტის მიერ მონახულებული არასრულწლოვან პირთა თავისუფლების აღკვეთის ცენტრები მოიცავდნენ ისეთ მასტიმულირებელი ხასიათის პროგრამებს, რომელიც საშუალებას აძლევდა თავისუფლებააღკვეთილ არასრულწლოვანებს მიეღოთ დამატებითი პრივილეგიები სამაგალითო ქცევის სანაცვლოდ.

წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის უფლებამოსილებაში არ შედის მსგავსი პროგრამების სოციალური და აღმზრდელობითი ღირებულების შესახებ თავისი მოსაზრებების გამოხატვა. მაგრამ მიუხედავად ამისა, კომიტეტი განსაკუთრებით ამახვილებს ყურადღებას საბაზო რეჟიმის არსებობაზე იმ არასრულწლოვანთათვის, რომლებიც ამგვარ პროგრამებში მონაწილეობენ და ასევე იმაზე, მოიცავს თუ არა ეს პროგრამები სათანადო გარანტიებს პერსონალის თვითნებობის წინააღმდეგ პერსონალის შეფასების დროს.

4. საკადრო საკითხები

33. არასრულწლოვანთა, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, პატიმრობაში ყოფნა და მოვლა არის განსაკუთრებულად პრობლემატური ამოცანა. იმ პერსონალის შერჩევა, რომელმაც უნდა მოახდინოს ამ ამოცანის გადაწყვეტა, უნდა მოხდეს ძალიან ფრთხილად, პირადი სიფხიზლის, მოცემულ ასაკობრივ ჯგუფთან დაკავშირებული პრობლემებისა გადაჭრისა და მათი კეთილდღეობის დაცვის უნარის გათვალისწინებითა და საფუძველზე. უფრო კონკრეტულად, დაწესებულების თანამშრომლები ერთგულნი უნდა იყვნენ თავისი საქმიანობის, რომელიც დაკავშირებულია ახალგაზრდა ადამიანებთან და უნდა შეეძლოთ მათდამი დაქვემდებარებული არასრულწლოვანი პატიმრების ხელმძღვანელობა და სტიმულირება. მთელი ასეთი პერსონალი, მათ შორის ისიც, რომელიც ასრულებს კონკრეტულად საზედამხედველო ფუნქციებს, უნდა გადიოდეს პროფესიონალურ მომზადებას, როგორც თანამდებობის დაკავების მომენტისათვის, ისე მის შემდგომაც – საქმიანობისაგან მოუწყვეტლად, ამასთან ერთად გარედანაც უნდა ღებულობდეს მხარდაჭერასა და ხელმძღვანელობას თავისი მოვალეობების შესრულების დროს.

უფრო მეტიც, ასეთი ცენტრების ხელმძღვანელობა უნდა დაევალოს პირებს, რომელთაც გააჩნიათ კარგად განვითარებული ლიდერული თვისებები, შეუძლიათ ეფექტური რეაგირება მოახდინონ რთულ და ურთიერთსაწინააღმდეგო მოთხოვნებზე, რომელიც მათ წაეყენებათ, როგორც არასრულწლოვანთა ისე მომსახურე პერსონალის მხრიდან.

5. კავშირი გარე სამყაროსთან

34. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს თითოეული პირისათვის, რომელსაც აღკვეთილი აქვს თავისუფლება, გარე სამყაროსთან მყარი კავშირის არსებობას. აქ სახელმძღვანელო პრინციპად გვევლინება გარე სამყაროსთან კონტაქტების შენარჩუნების მხარდაჭერა; ასეთი კონტაქტების ნებისმიერ შეზღუდვა უნდა ეფუძნებოდეს სერიოზული ხასიათის უსაფრთხოების მოსაზრებებს ან არსებულ მატერიალურ რესურსებთან დაკავშირებულ პრობლემებს

ასეთი კონტაქტების მხარდაჭერა განსაკუთრებით სასარგებლო უნდა უყოს არასრულწლოვანთათვის, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, რომელთაგან ბევრის ქცევასთან დაკავშირებული პრობლემები ურთიერთობაშია ემოციურ დეპრივაციასთან ან სოციალური ცოდნის უქონლობასთან

წამების საწინააღმდეგო კომიტეტს სურს აგრეთვე ხაზი გაუსვას იმ გარემოებას, რომ არასრულწლოვანი, რომელსაც აღკვეთილი აქვს თავისუფლება არასოდეს არ უნდა შეიზღუდოს ან უარი ეთქვას გარე სამყაროსთან კავშირზე, დისციპლინური ზომის გამოყენების სახით.

6. დისციპლინა

35. ადგილებში, სადაც არასრულწლოვან პირებს აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, ყოველთვის გათვალისწინებულია დისციპლინარული სანქციების გამოყენება იმ პატიმართა წინააღმდეგ, რომლებიც ცუდი ქცევით გამოირჩევიან.

ამ კუთხით, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს, არასრულწლოვანთა მოთავსებას ისეთ პირობებში, რომელიც ემსგავსება განცალკევებულ პატიმრობას, რაც წარმოადგენს ზომას, რომელმაც შეიძლება ზიანი მიაყენოს მის ფიზიკურ და/ან სულიერ ჯანმრთელობას. კომიტეტი მიიჩნევს, რომ ამ ზომებს უნდა მიმართავდნენ მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევებში. როდესაც არასრულწლოვანი იმყოფება სხვებისაგან განცალკევებით, ეს უნდა გრძელდებოდეს იმდენად რამდენადაც ეს შესაძლებელია დროის უმოკლესი პერიოდის განმავლობაში და ყველა შემთხვევაში, მათთვის უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სათანადო კონტაქტი ადამიანებთან, კითხვის შესაძლებლობა, აგრეთვე ყოველდღიურად ფიზიკური ვარჯიშები სუფთა ჰაერზე, სულ მცირე ერთი საათით მაინც.

არასრულწლოვანი თავისუფლებააღკვეთილი პირების მიმართ დისციპლინური ზომების თითოეულ გამოყენებას უნდა ახლდეს დაცვის ფორმალური გარანტიების შესრულება და სათანადოდ უნდა იქნეს აღწერილი ოქმში. კერძოდ კი, არასრულწლოვნებს უნდა ჰქონდეთ უფლება მოუსმინონ მათ იმ სამართალდარღვევის შესახებ, რომლის ჩადენაშიც ედებათ ბრალი, და მათ მიმართ გამოყენებული ნებისმიერ სანქციის ზემდგომ სახელმწიფო უწყებაში გასაჩივრების უფლება; ასეთი სანქციების გამოყენების სრული და დეტალური ჩანაწერები უნდა ინახებოდეს სარეგისტრაციო ჟურნალში, რომელიც უნდა იწარმოებოდეს ყველა იმ დაწესებულებაში სადაც არასრულწლოვნებს აქვთ აღკვეთილი თავისუფლება.

7. ინსპექტირებისა და საჩივრების შეტანის წესი

36. საჩივრის შეტანისა და ინსპექტირების ქმედითი პროცედურები არის ძირითადი გარანტია არასრულწლოვანთა დაწესებულებებში სასტიკი მოპყრობის წინააღმდეგ.

არასრულწლოვანებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, უნდა მიეცეთ შესაძლებლობა შეიტანონ საჩივარი, როგორც თვით დაწესებულების ადმინისტრაციულ სისტემაში, ისე მის ფარგლებს გარეთ და ამასთან, უნდა ჰქონდეთ უფლება მიმართონ სათანადო თანამდებობის პირებს კონფიდენციალური წესით.

წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი აგრეთვე განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს არასრულწლოვანთათვის განკუთვნილი დაწესებულებების რეგულარულ მონახულებას იმ დამოუკიდებელი ორგანოს ან პირის მიერ (მაგალითად, კომიტეტის ან მოსამართლის მიერ), რომელიც აღჭურვილია უფლებამოსილებით განიხილოს თავისუფლებააღკვეთილ არასრულწლოვანთა საჩივრები და თუ არსებობს ამის აუცილებლობა, მიიღოს სათანადო ზომები და ასევე შეამოწმოს არასრულწლოვანთა განთავსებისა და მოპყრობის პირობები.

8. სამედიცინო საკითხები

37. თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებებში ჯანმრთელობის დაცვის საკითხების შესწავლის დროს, თავის მე-3 საერთო ანგარიშში (იხ. CPT/Inf (93) 12, პარაგრაფები 30 - 77) წამების საწინააღმდეგო კომიტეტმა ჩამოაყალიბა რიგი საერთო კრიტერიუმებისა, რომლითაც იგი ხელმძღვანელობს თავისი საქმიანობის დროს (ექიმის მომსახურების შესაძლებლობა; თანასწორი სამედიცინო მომსახურება; პაციენტის თანხმობა და კონფიდენციალურობა; პროფილაქტიკური სამედიცინო მომსახურება; პროფესიული დამოუკიდებლობა და პროფესიული კომპეტენტურობა). ეს კრიტერიუმები თანაბრად ვრცელდება ასევე არასრულწლოვანთა თავისუფლების აღკვეთის ცენტრებზეც.

38. რა თქმა უნდა, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს იმ არასრულწლოვანთა სპეციფიკურ მოთხოვნილებებს, რომლებიც იმყოფებიან თავისუფლების აღკვეთის პირობებში.

კონკრეტული მნიშვნელობის მქონეა საკითხი იმის შესახებ, რომ არასრულწლოვანთათვის გათვალისწინებული ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურება შეიცავდეს ინტეგრირებული სამედიცინო მომსახურების პროგრამას, რომელიც დაფუძნებული იქნება სხვადასხვა დისციპლინებზე (სამედიცინო, ფსიქოლოგიურ, სოციალურ დისციპლინებზე). ეს გულისხმობს ერთი მხრივ სამედიცინო გუნდის წევრებს შორის (ექიმებს, მედდებს, ფსიქოლოგებს შორის და ა. შ.) და მეორე მხრივ სხვა პროფესიულ ჯგუფებთან (მათ შორის სოციალურ მუშაკებთან და მასწავლებლებთან), რომლებიც რეგულარულ კავშირში იმყოფებიან თავისუფლებააღკვეთილებთან, მჭიდრო თანამშრომლობას. ამ დროს, მთავარი მიზანი უნდა იყოს იმის უზრუნველყოფა, რომ ჯანმრთელობის დაცვის მომსახურება იმ არასრულწლოვანთათვის, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება,

წარმოადგენდეს ღონისძიებათა ერთიანი კომპლექსის შემადგენელ ნაწილს, რომელიც თავის თავში გააერთიანებს თერაპიასა და მხარდაჭერას.

აგრეთვე, სასურველია, რომ ჯანმრთელობის დაცვის პროგრამა, რომელიც განკუთვნილია თავისუფლების აღკვეთის ცენტრებისათვის, შედგენულ იქნეს წერილობითი ფორმით და ხელმისაწვდომი იყოს პერსონალის ყველა იმ წევრისათვის, რომელიც შეიძლება ჩართულ იქნეს ამ პროგრამაში მონაწილეობის მისაღებად.

ჯანმრთელობის დაცვის სამსახურის პერსონალი აქტიურ როლს უნდა თამაშობდეს პატიმართათვის განკუთვნილი საკვების ხარისხის კონტროლის განხორციელებაში. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ არასრულწლოვანი პირებისათვის, რომელთაც ჯერ არ შეუწყვეტიათ ზრდის პროცესი. მსგავს შემთხვევებში არასათანადო კვების მიერ გამოწვეული შედეგები შესაძლოა აშკარა გახდეს და იყოს უფრო სერიოზული, ვიდრე იმ პირთათვის, რომლებმაც უკვე დაასრულეს ფიზიკური ზრდის პროცესი.

აგეთვე, საყოველთაოდ არის აღიარებული, რომ არასრულწლოვან პირებს, რომელთაც აღკვეთილი აქვთ თავისუფლება, გააჩნიათ მიდრეკილება თავზე ხელაღებული ქცევებისადმი, განსაკუთრებით ნარკოტიკულ საშუალებებთან (მათ შორის ალკოჰოლთან) და სექსთან დაკავშირებით. შესაბამისად, ჯანმრთელობის დაცვის პროფილაქტიკური პროგრამის მნიშვნელოვანი შემადგენელი ელემენტია ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში განათლების უზრუნველყოფა. კერძოდ, ამგვარი პროგრამები უნდა ითვალისწინებდეს ნარკოტიკული საშუალებების გამოყენების საშიშროებისა და გადამდები დაავადებების შესახებ იმფორმაციით უზრუნველყოფას.